

oordeelen, (de waarde is slechts object der „Bekentnis”, niet der „Erkenntnis”), maar ze zoeken in het geheele cultuurgebied slechts zuiver theoretisch de waarden op (staat, zedelijke vrijheid, recht, religie, etc.), die zich in de historische ontwikkeling verwerkelijken, zonder een wetenschappelijk oordeel over de absolute waarde dezer zich realiseerende waarden te vellen. In de eigenaardige betrekking tusschen deze waarden en de werkelijkheid, in de waardeverwerkelijking, in het rijk van de „Sinngefüge”, der „Bedeutungen”, vindt de begripsvorming der z.g. cultuurwetenschappen nu haar eigenaardigen „Gegenstand”. Het is een tusschensfeer, een relatieband tusschen Kant's twee werelden, tusschen de wereld van het zijn en de wereld van het zoo behooren²⁾.

Deze richting heeft ook in de rechtswetenschap haar vertegenwoordigers gevonden (o.a. **Jellinek**, **Radbruch**, **Lask**, **Cohn**, **Kantorowicz**, **Wielikowski**, **Staffel**, **Münch**, **Max Weber**³⁾ en vroeger **Binder**). De rechtswetenschap wordt dus cultuurwetenschap, zij heeft het recht nòch als een bloot zijn, nòch als absolute norm, maar veeleer als een relatie van de werkelijkheid tot de absolute rechtsidee, als een specifiek „Sinngefüge” te behandelen⁴⁾. Zij heeft niet, gelijk **Stammler** deed, de rechtswetenschap in het *begrip* van het recht te fundeeren, om daarnaast geheel zelfstandig een waardeering van het positieve recht naar de absolute rechtsidee in de rechtsphilosophie te geven, neen, maar het positieve recht staat van den aanvang af als cultuurverschijnsel tot de rechtsidee in relatie, het rechtsbegrip is slechts uit de rechtsidee af te leiden. En de rechtswaarde is maar niet een bloot formeele idee, gelijk bij **Stammler**, maar ze bezit een materieelen inhoud⁵⁾.

Wij willen ter typeering dezer geheele rechtsleer een oogenblik bij **Radbruch's** rechtsbeschouwing verwijlen, omdat deze schrijver de gedachten der Badensche school het meest systematisch voor rechtswetenschap en rechtsphilosophie heeft vruchtbaar gemaakt. Aan **Binder's** omvangrijk systeem der rechtsphilosophie, dat reeds duidelijk den overgang naar het objectief idealisme gemaakt heeft, willen we zoo aanstonds een enkel woord wijden.

In zijn in glanzenden stijl geschreven *Grundzüge der Rechtsphilosophie* geeft **Radbruch** rekenschap van wezen en taak der rechtswetenschap en der rechtsphilosophie⁶⁾.

Het recht is voor hem, in de lijn der Badensche filosofie, cultuur-object, het ligt nòch in het rijk der natuurwerkelijkheid zonder meer, nòch in dat der waarden, nòch in dat der religie, dat boven de tegenstelling van waarde en onwaarde verheven is.

Het ontvangt zijn zin eerst door de relatie tot de rechtswaarde, evenals het cultuurfeit der wetenschap eerst zin krijgt door zijn relatie tot de waarheidswaarde en het cultuurfeit der positieve moraal eerst door zijn relatie tot de persoonlijkheids- of zedelijkheidswaarde. Het steekt als substraat der rechtswaarde in de zijnssfeer maar naar zijn *zin*, naar zijn „Bedeutung” is het object van een normatieve beoordeeling. Het

af. H. 104 n. 1
e. m. H. 51.